



GEOGRAFICKÁ OLYMPIÁDA 2025 – 2026

TÉMY PÍSOMNÝCH PRÁČ* A POSTEROV** KATEGÓRIE „A“ GEOGRAFICKEJ OLYMPIÁDY

Aktuálne problémy z regionálnej geografie sveta (okrem SR)

- Priehrada Tri rokliny: prínosy a riziká pre obyvateľstvo a životné prostredie
- Najextrémnejšie položené železnice sveta
- Istanbul mesto na dvoch svetadieloch v 21. storočí – problémy a výzvy rozvoja (miesto konania konferencie IGU 2026)

Aktuálne problémy z geografie Slovenskej republiky

- Dostupnosť bývania na Slovensku
- Sú slovenské mestá bezbariérové?
- Klíma na Slovensku sa mení, ako to zmení nás?

- Voľná téma: geografia zahraničných krajín alebo Slovenska, globálne a environmentálne problémy Zeme alebo ich prejavy na Slovensku

* Pokyny pre tvorbu prác sú zverejnené na:

https://nivam.sk/wp-content/uploads/2025/03/2004_Vitajte-vo-svete-GO.pdf

** Pokyny pre tvorbu posterov sú zverejnené v sekcii **Organizačný poriadok a metodicko – organizačné pokyny na daný školský rok:**

<https://nivam.sk/olympiady-a-sutaze/geograficka-olympiada/>

Kategória „A“

Aktuálne problémy z regionálnej geografie sveta (okrem SR)

RNDr. Alena GESSERT, PhD.

Téma: **Priehrada Tri rokliny: prínosy a riziká pre obyvateľstvo a životné prostredie**

*Priehrada Tri rokliny, vybudovaná na rieke Jang-c'-ťiang (Cháng Jiāng) v Číne, je najväčšou vodnou elektrárnou na svete a jedným z najambicióznejších inžinierskych projektov v histórii. S jej výstavbou sa spájali očakávania významných ekonomických a environmentálnych prínosov, ako je masívna produkcia čistej hydroelektrickej energie, efektívnejšia kontrola povodní a zlepšenie podmienok pre riečnu dopravu. Napriek týmto výhodám je priehrada predmetom intenzívnych diskusií pre svoje negatívne dopady. Výstavba si vyžiadala presídlenie viac ako 1,3 milióna ľudí, čím zásadne ovplyvnila sociálnu štruktúru regiónu. Okrem toho spôsobila zánik mnohých historických a kultúrnych pamiatok, ako aj nevratné zmeny v ekosystémoch rieky Jang-c'-ťiang, čo ohrozilo biodiverzitu a prispelo k úbytku populácie viacerých živočíšnych druhov, vrátane kriticky ohrozeného riečneho delfína *Lipotes vexillifer*. Okrem ekologických výziev sa vyskytujú aj geologické a klimatické riziká – zvýšená seizmická aktivita, zosuvy pôdy či zhoršenie kvality vody v dôsledku erózie a nahromadenia sedimentov. Hoci priehrada znižuje riziko záplav v dolnom toku rieky, niektorí odborníci varujú, že jej dlhodobý vplyv na riečny ekosystém a okolitú krajinu môže mať nepredvídateľné následky.*

Cieľom tejto témy je komplexne preskúmať prínosy a riziká priehrady Tri rokliny a zhodnotiť jej význam v kontexte environmentálnej udržateľnosti, socioekonomického rozvoja a globálnych klimatických zmien. Skúmanie tohto megalomanského projektu nám umožňuje lepšie pochopiť, aké kompromisy prináša výstavba masívnej infraštruktúry v snahe o rozvoj a energetickú bezpečnosť krajiny.

Odporúčaná štruktúra práce:

- Abstrakt práce
- Čestné prehlásenie o originalite práce
- Úvod a cieľ práce
- Prehľad informačných zdrojov
- Metodika práce
- Charakteristika priehrady Tri rokliny
 - Základné fakty (lokalizácia, rozmery, kapacita, rok dokončenia)
 - Historický kontext a dôvody výstavby
 - Technické aspekty priehrady (konštrukcia, hydroenergetický výkon, funkcie)
- Prínosy priehrady
 - Energetické prínosy (napr. výroba elektriny, zníženie závislosti na fosílnych palivách)
 - Kontrola povodní (ochrana dolného toku rieky Jang-c'-ťiang pred záplavami)
 - Dopravné výhody (zlepšenie lodnej navigácie a ekonomické výhody pre dopravu)
 - Ekonomický rozvoj (vytvorenie pracovných miest, industrializácia regiónu)
- Riziká a negatívne dopady priehrady
 - Geologické riziká (zvýšená seizmická aktivita, zosuvy pôdy, erózia, akumulácia sedimentov)
 - Ekologické a environmentálne dopady (narušenie ekosystémov, ohrozenie biodiverzity, úhyn živočíchov, kvalita vody a znečistenie - stagnácia vody, rast siníc a rias, negatívny vplyv na riečnu faunu)
 - Sociálne dopady (masové presídlenie obyvateľstva, straty historických pamiatok)
- Porovnanie s inými veľkými priehradami sveta

- Záver
- Zoznam bibliografických odkazov
- Zoznam príloh
- Prílohy (tabuľky, grafy, mapy, obrázky, príp. iné ilustračné vyobrazenia)

INFORMAČNÉ ZDROJE:

China Three Gorges Corporation - <https://www.ctg.com.cn/en/>

DOMČEK, M. 2024. Čínska priehrada Tri rokliny je tak obrovská, že spomaľuje rotáciu Zeme. VAT – Pravda, dostupné na <https://vat.pravda.sk/zem/clanok/735653-cinska-priehrada-tri-rokliny-je-tak-obrovaska-ze-spomaluje-rotaciju-zeme/>

FREER, R. 2001. The Three Gorges project on the Yangtze river in China, Civil Engineering, Proc. Of Institution of Civil Engg., Vol. 144, Issue 1, pp. 20-28, UK, dostupné na <https://istiarto.staff.ugm.ac.id/files/TS12c-Three-Gorges-Dam.pdf>

GAN, N. 2020. China's Three Gorges Dam is one of the largest ever created. Was it worth it? CNN, dostupné na <https://edition.cnn.com/style/article/china-three-gorges-dam-intl-hnk-dst/index.html>

MENSATORIS, M. 2021. Tri rokliny: Najväčšia vodná elektrárň na svete je tak masívna, že spôsobila prehnutie zemskej kôry. Portál Interež, dostupné na <https://www.interež.sk/tri-rokliny-najvacsia-vodna-elektaren-na-svete-je-tak-masivna-ze-sposobila-prehnutie-zemskej-kory/>

PONSETI, M., LÓPEZ-PUJOL, J. 2006. The Three Gorges Dam Project in China: History and Consequences. DOAJ, Orientats. 152 – 188, dostupné na https://www.researchgate.net/publication/26447373_The_Three_Gorges_Dam_Project_in_China_History_and_Consequences

ROUCH, D. A. 2019. Three Gorges Project, China. Environmental and social impacts, Working Paper No. 8, Clarendon Policy & Strategy Group, Melbourne, Australia. 13 s., dostupné na https://www.researchgate.net/publication/331344288_Three_Gorges_Project_China_Environmental_and_social_impacts

ŠEBEŇA, M. 2020. Zát'azová skúška Troch roklín: Ustojí najväčšia priehrada na svete rekordné záplavy? Central European Institute of Asian Studies, dostupné na <https://ceias.eu/zatazova-skuska-troch-roklin-ustoji-najvacsia-priehrada-na-svete-rekordne-zaplavy/>

Three Gorges Dam, Yangtze River, China. ENGR 125CS, University of Alberta, dostupné na https://www.montana.edu/rmaher/engr125_fl06/Three%20Gorges%20Dam.pdf

The Three Gorges Project. Geo Factsheet, Nr. 114, 1-4, dostupné na https://www.thegeographeronline.net/uploads/2/6/6/2/26629356/114_three_gorges_project.pdf

Three Gorges Dam, 2025. Encyklopédia Britannica, dostupné na <https://www.britannica.com/place/Yangtze-River>

TROUW, J. 2007. The Three Gorges Dam's Impact on Peasant Livelihood: China's Project on the Yangtze River. Norderstedt: Books on Demand GmbH.

WINCHESTER, S. 1996. The River at the Center of the World: A Journey Up the Yangtze, and Back in Chinese Time. New York: Henry Holt.

WU, L., ZHANG, Q., JIANG, Z. The Three Gorges Dam Affects Regional Precipitation. NAS Goddard Space Flight Centre, dostupné na <https://ntrs.nasa.gov/api/citations/20060026168/downloads/20060026168.pdf>

WU, J. ET AL. 2004. The Three Gorges Dam: an ecological perspective. Fron. Ecol. Environ. 2, 5. 241 – 248, dostupné na: <https://sites.ualberta.ca/~fhe/He-publications/Wu.FEE04.pdf>
www.dams.org

Ďalšie informácie:

Články z denníkov a internetu

Články z časopisov Geo, National Geographic, Geografia, Geografické rozhledy a i.

DUBCOVÁ, A., CHRASTINA, P., KRAMÁREKOVÁ, H. 2004. Vitajte vo svete geografickej olympiády. Bratislava: SKGO, IUVENTA, 60 s., dostupné na https://nivam.sk/wp-content/uploads/2025/03/2004_Vitajte-vo-svete-GO.pdf

doc. RNDr. Daniel GURŇÁK, PhD.

Téma: Najextrémnejšie položené železnice sveta

Znakom priemyselnej revolúcie sa v 19. storočí stalo budovanie železníc. V čase svojho vrcholného rozkvetu pred vyše storočím už koľajnice smerovali do rôznych končín, cez hory, nekonečnú tajgu, či do pralesov. Potom nastala pozvoľná stagnácia výstavby železníc kvôli konkurencii modernejších druhov dopravy – automobilovej a leteckej. Zdalo sa, že železnica je na ústupe, mnohé trate boli postupne rušené – náklady na ich prevádzku a údržbu boli nerentabilné. No po ďalšom takmer storočí sa zdá, že železnica zďaleka ešte nepatrí do starého železa. Dopravná preťaženosť husto zaľudnených oblastí, či potreby nákladnej dopravy ukazujú, že železnica stále dokáže konkurovať. Nové technológie navyše umožňujú budovanie železníc i vo veľmi extrémnych geografických podmienkach – raziť dlhšie tunely pod morom, či horami, či stavať vyššie a dlhšie mosty, poradiť si s extrémnymi klimatickými podmienkami. Nadšenci železníc a bežní turisti tak snívajú o zvezení sa po rôznych železničných trasách na celom svete. Jedny – historické - dýchajú romantikou zašlých čias, iné – moderné – sú výkrikom modernej techniky a sprístupňujú odľahlé končiny Zeme, alebo prepájajú dovedy oddelené regióny cez najrôznejšie dlho neprekonateľné bariéry.

Cieľom práce je roztriediť možné hľadiská, podľa ktorých môžeme vnímať extrémne položené železničné trate a pokúsiť sa zostaviť zoznam tých najvýznamnejších spolu so základnými údajmi o nich. Následne by bolo vhodné niektoré vybrané 2-4 trate podrobnejšie charakterizovať najmä z pohľadu geografického prostredia, ktorým sú vedené, ich sociálno-ekonomického významu pre regióny, ktoré spájajú, či súčasné využitie. Výber by bolo vhodné zostaviť tak, aby porovnával moderné a historické železnice. Možno je pred záver práce zaradiť aj stručný prehľad extrémnych rekordov železničných tratí na Slovensku pre porovnanie. Pri zostavovaní práce je vhodné využiť okrem rôznych zdrojov aj dostupné aktualizované mapové portály a pomocou nástrojov, ktoré ponúkajú, overovať a dopĺňať rôzne údaje o charakterizovaných tratiach.

Odporúčaná štruktúra práce:

- Abstrakt práce
- Čestné prehlásenie o originalite práce
- Úvod a cieľ práce
- Prehľad informačných zdrojov
- Metodika práce
- Železničná doprava a ľudská spoločnosť
 - Stručná história rozvoja železničnej dopravy, počiatky výstavby železničných tratí v extrémnych podmienkach
 - Výstavba extrémne položených železničných tratí na prelome miléníí
 - Perspektívy ďalšej výstavby extrémne položených železníc
- Extrémne položené železnice v súčasnosti
 - Čo môžeme považovať za extrémne položené železničné trate – návrh rôznych kritérií
 - Prehľad extrémne položených železníc vo svete (základné geografické a technické údaje), krajiny kde boli, alebo sú vybudované extrémne položené železnice
 - Charakteristika vybraných extrémne položených železníc
 - poloha; koncové oblasti, ktoré spájajú; oblasti (štáty, regióny, mestá), ktorými prechádzajú
 - krátka charakteristika prírodných podmienok územia, ktorou železnica prechádza (geologické a geomorfologické pomery, vodné prekážky, klíma, rastlinstvo...)
 - charakteristické údaje (dĺžka, prevýšenie, počet mostných spojení, počet tunelov, dôležité stanice...)

- výstavba – obdobie, problémy prírodného aj technického, prípadne politického charakteru (nepokoje, vojny, odpor domorodého obyvateľstva, ťažké prírodné podmienky, nedostatočná technická vybavenosť...)
- význam v minulosti a dnes (preprava nákladov, osôb; sprístupnenie odľahlých končín, naštartovanie rozvoja odľahlých oblastí, význam pre cestovný ruch...)
 - Extrémne položené železničné trate na Slovensku – stručná charakteristika
- Záver
- Zoznam bibliografických odkazov
- Zoznam príloh
- Prílohy (tabuľky, grafy, mapy, obrázky, príp. iné ilustračné vyobrazenia)

INFORMAČNÉ ZDROJE:

- AMBROSE, S. E. 2003. Dlouhá železná stuha: stavba Pacifické železnice, která propojila Ameriku 1863-1869. BB art, 414 s.
- BLASHFIELD, J. F. 2001. The Transcontinental Railroad. Compass Point Books, 48 s.
- BUČEK, O., BARTOŠOVÁ, V., HERMANOVÁ, D. 2002. Transformácia železníc vo svete. Žilinská univerzita, Žilina, 159 s.
- JELÉN, J., 1988. Světové železnice 1. Evropa. Praha: Nakladatelství dopravy a spojů, 360 s.
- JELÉN, J., 1989. Světové železnice 2. Asie, Afrika, Austrálie a Oceánie. Praha: Nakladatelství dopravy a spojů, 304 s.
- JELÉN, J., 1990. Světové železnice 3. Severní a Jižní Amerika. Praha: Nakladatelství dopravy a spojů, 304 s.
- OLLINGSWORTH, J. B. 1980. Atlas of the world's railways. Rigby, 350 s.
- SCHABERT, W. ed. 2010. Železnice – obrazový atlas. Bratislava: Svojtka&Co, 304 s.
- SCHRÖTTER, J. 2017. Železnici kolem světa. Praha: CDPRESS, 144 s.
- SCHRÖTTER, J. 2020. Co nevíte o železnici – data, informace, zajímavosti, rekordy (E-kniha). Praha: CDPRESS, 144 s.
- SCHWARZ, A. 2005. The Trans-Siberian Railroad in Russian Foreign and Domestic Policy. Stanford's Student Journal of Russian, East European, and Eurasian Studies. 1/2005, s. 1 – 9, dostupné na <http://zhe.stanford.edu/spring05/siberian2.pdf>
- SOLOMON, B. 2016. Exotické železnice – 50 turisticky nejzajímavějších železničních tratí světa. Praha: Slovart, 208 s.
- SOLOMON, B., WOLMAR, CH. 2015. Zlatý věk evropských železnic. Praha: Rebo, 256 s.
- TANEL, F. 2013. Železnice – Od parních lokomotiv k vysokorychlostním vlakům. Praha: Slovart, 328 s.

Ďalšie informácie:

Články z denníkov a internetu

Časopis Železničná doprava a logistika, dostupný na <https://www.vlaky.net/zeleznice/spravy/000955-Zeleznicka-doprava-a-logistika/>

Články z časopisov Geo, National Geographic

DUBCOVÁ, A., CHRASTINA, P., KRAMÁREKOVÁ, H. 2004. Vitajte vo svete geografickej olympiády. Bratislava: SKGO, IUVENTA, 60 s., dostupné na https://nivam.sk/wp-content/uploads/2025/03/2004_Vitajte-vo-svete-GO.pdf

doc. RNDr. Daniel GURŇÁK, PhD.

Téma: **Istanbul mesto na dvoch svetadieloch v 21. storočí – problémy a výzvy rozvoja (miesto konania konferencie IGU 2026)**

Istanbul, stáročia známy ako Konštantínopol či Carihrad, je celosvetovo unikátne mesto jednak svojou polohou na dvoch svetadieloch a jednak svojou bohatou a kontrastnou minulosťou, ktorá sa odráža i v jeho súčasnosti. Mnohé mestá dnes označujeme za taviace kotly rôznych kultúr, či náboženstiev, no často ide o pomerne mladé a rýchlo rastúce metropoly. Málokto z nich v sebe prepája takú pestrú zmes minulosti a súčasnosti v kombinácii zmesi kultúr kresťanstva a islamu, Byzantskej ríše a Osmanskej ríše, Európy a Orientu... Zaujímavé je, že (ak si odmyslíme stáročia existencie gréckej osady Byzantion) Konštantínopol sa hneď od svojho založenia stal metropolou svetového významu – najskôr Ríma a Byzantskej ríše a zároveň sídlom hlavy pravoslávnej cirkvi, potom zasa metropolou mocnej Osmanskej ríše a sídlom nominálnej hlavy sunnitských moslimov – osmanských sultánov a zároveň kalifov. Už viac ako storočie Istanbulu nepatrí ani titul hlavného mesta, ani nie je sídlom kalifa, no ešte stále tu sídli pravoslávny patriarcha. Napriek tomu je to živé a dynamicky rastúce mesto, skutočná metropola Turecka a jedna z najväčších európskych metropol. Bospor za posledné 4 desaťročia prekonali 3 diaľničné mosty, cestný a železničný tunel. Mestu, a nielen jemu, slúži už v poradí tretíkrát presťahované stále väčšie medzinárodné letisko patriace k najrušnejším na svete. Ba aj samotný Bospor sa možno dočká náhrady – už sa kreslia plány na prekopanie jeho dvojčat'a. Aké sú podoby súčasného Istanbulu? Ako ho opísať z geografického hľadiska s využitím relevantných dát a ako sa líši tento pohľad od pohľadu miliónov turistov, ktorých vábi toto mesto oddávna?

Cieľom práce je podať výstižnú geografickú charakteristiku súčasného Istanbulu ako modernej a rýchlo sa meniacej metropoly a hospodárskeho centra súčasného Turecka. Práca má špecifikovať hlavné problémy a výzvy ďalšieho rozvoja mesta v súčasnosti a vystihnúť zmeny, akými mesto prešlo za posledné desaťročia či posledné storočie.

Odporúčaná štruktúra práce:

- Abstrakt práce
- Čestné prehlásenie o originalite práce
- Úvod a cieľ práce
- Prehľad informačných zdrojov
- Metodika práce
- Jedinečnosť geografickej polohy Istanbulu a z toho vyplývajúce politické, vojenské, ekonomické a ďalšie konzekvencie
- Jednotlivé etapy vývoja Istanbulu od jeho vzniku do súčasnosti: obdobie gréckej kolonizácie, rímske obdobie – Konštantínopol, obdobie Byzantskej ríše, Istanbul – hlavné mesto Osmanskej ríše, postavenie Istanbulu ako najdôležitejšieho hospodárskeho a kultúrneho centra moderného tureckého štátu
- Demografická charakteristika Istanbulu – rast počtu obyvateľov mesta, zmes ľudí rôznych rás, národov a náboženstiev
- Hospodárska charakteristika Istanbulu, jeho postavenie v rámci tureckej ekonomiky a ekonomiky Blízkeho východu a Balkánu
- Moderná metropola a jej rast – problémy a výzvy: územný rozvoj mesta, budovanie infraštruktúry – najmä dopravnej, problémy veľkomesta
- Istanbul ako cieľ cestovného ruchu – základná charakteristika, vývoj turizmu v Istanbulu
- Záver
- Zoznam bibliografických odkazov
- Zoznam príloh
- Prílohy (tabuľky, grafy, mapy, obrázky, príp. iné ilustračné vyobrazenia)

INFORMAČNÉ ZDROJE:

- ANDĚL, J., BIČÍK, I., BLÁHA, J. D. 2019. Makroregiony světa – nová regionální geografie. Praha: Karolinum, 326 s.
- CIA – The World Factbook. dostupné na <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>
- GURŇÁK, D. A KOL. 2014. Geografia Ázie. Bratislava: Univerzita Komenského, 414 s., dostupné na http://www.regionalnageografia.sk/publikacie/pub/GA/GA_cela.pdf
- GURŇÁK, D., 2019. Štáty v premenách storočí – Svetové, európske, slovenské a české dejiny na politických mapách od najstarších čias do súčasnosti. Bratislava: MAPA Slovakia Plus, 88 s.
- ISTANBUL STATISTICS OFFICE. 2025. dostupné na <https://ipa.istanbul/en/units/istanbul-statistics-office/>
- KARAMAN, O. 2008. Urban Pulse—(RE)Making Space for Globalization in Istanbul. *Urban Geography*, 29(6), 518–525, dostupné na <https://doi.org/10.2747/0272-3638.29.6.518>
- KOL. 2011. Istanbul - průvodce s mapou National Geographic. Praha: CPRESS, 40 s.
- KÖNEMANN, L., ŠTEFÁNIK, M., GURŇÁK, D., HATTSTEIN, M., HANULA, M. 2011. *Historica*, Bratislava: Slovart, 512 s.
- KREISER K., NEUMANN CH. K. 2010. Dějiny Turecka. Praha: NLN, 330 s.
- LOUIS, F. 2023. Atlas dějin Středomoří – Od starověku po dnešek. Brno: Lingea, 92 s.
- MADDEN T. F. 2017. Istanbul – City of Majesty at the Crossroads of the World. London: Penguin Books, 400 s.
- MAXVELL V. 2017. Istanbul. London: Lonely Planet, 256 s.
- SUCHA M. S. 2018. Istanbul – průvodce na cesty. Praha: freytag&berndt, 286 s.

Ďalšie informácie:

Články z denníkov a internetu

Články z časopisov Geo, National Geographic, Geografia

DUBCOVÁ, A., CHRASTINA, P., KRAMÁREKOVÁ, H. 2004. Vitajte vo svete geografickej olympiády. Bratislava: SKGO, IUVENTA, 60 s., dostupné na https://nivam.sk/wp-content/uploads/2025/03/2004_Vitajte-vo-svete-GO.pdf

Kategória „A“

Aktuálne problémy z geografie Slovenskej republiky

Mgr. Ján VÝBOŠŤOK, PhD.

Téma: **Dostupnosť bývania na Slovensku**

Globálna kríza bývania je aktuálnym celosvetovým problémom. Rastúce nároky po kvalitnom bývaní sú do značnej miery ovplyvňované urbanizáciou, rastom populácie, či prehlbujúcou sa príjmovou nerovnosťou. V mnohých krajinách sa rozdiel medzi nákladmi na bývanie a príjmami domácností naďalej prehlbuje, čo spôsobuje, že milióny ľudí zápasia s problémami pri obstaraní primeraného a cenovo dostupného bývania a zabezpečení adekvátnych životných podmienok. Táto kríza ovplyvňuje nielen jednotlivcov a rodiny, ale aj širšiu spoločenskú stabilitu, pričom prispieva k sociálnej nerovnosti a priestorovej polarizácii. V Európe, a najmä na Slovensku, predstavuje dostupnosť bývania výrazné výzvy. Slovensko čelí regionálnym rozdielom v dostupnosti a kvalite bývania, pričom v mestských centrách je vysoký dopyt a prudko rastú ceny nehnuteľností, zatiaľ čo vidiecke oblasti často zápasia so starnúcim bytovým fondom a úbytkom obyvateľstva. Problém ďalej zhoršujú špecifické problémy, ako sú nízke mzdy v porovnaní s nákladmi na bývanie, obmedzené možnosti nájomného bývania a nedostatočné investície do sociálneho bývania. Tieto faktory prispievajú k výrazným rozdielom v dostupnosti bývania medzi rôznymi demografickými a sociálno-ekonomickými skupinami.

Cieľom práce je analyzovať dostupnosť bývania vo vybranom kraji Slovenska pomocou zvolených metód a údajov. Vhodné je využiť najmä dáta o úrovni príjmov, cenách nehnuteľností či demografických trendov. Aj pomocou nich je možné identifikovať sociálno-priestorové rozdiely, zhodnotiť kvalitu a dostupnosť bývania v regiónoch Slovenska.

Odporúčaná štruktúra práce:

- Abstrakt práce
- Čestné prehlásenie o originalite práce
- Úvod a cieľ práce
- Prehľad informačných zdrojov
- Metodika práce
- Dostupnosť bývania na Slovensku v kontexte krízy bývania v Európskej únii
- Nájomné bývanie vs. vlastníctvo nehnuteľností
- Dopyt po bývaní a ponuka rezidenčných nehnuteľností
- Kvalita bývania a rezidenčná spokojnosť
- Súčasná politika bývania: nástroje, kritika a návrh opatrení
- Analýza faktorov ovplyvňujúcich dostupnosť bývania
- Záver
- Zoznam bibliografických odkazov
- Zoznam príloh
- Prílohy (tabuľky, grafy, mapy, obrázky, príp. iné ilustračné vyobrazenia)

INFORMAČNÉ ZDROJE:

- ANACKER, K. B. 2019. Introduction: housing affordability and affordable housing. *International Journal of Housing Policy*, 19, 1, 1-16
- CAVICCHIA, R. 2023. Housing accessibility in densifying cities: Entangled housing and land use policy limitations and insights from Oslo. *Land Use Policy*, 127, art. no. 106580
- EZENNA, I. S., HOSKARA, S. O. 2019. Methodological weaknesses in the measurement approaches and concept of housing affordability used in housing research: A qualitative study. *PLoS ONE*, 14, 8, 1-27, dostupné na <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0221246>
- GAN, Q., HILL, R. J. 2009. Measuring housing affordability: Looking beyond the median. *Journal of Housing Economics*, 18, 115-125, dostupné na <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1051137709000163>
- HICK, R., POMATI, M., STEPHENS, M. 2024. Housing affordability and poverty in Europe: on the deteriorating position of market renters. *Journal of Social Policy*. dostupné na <https://doi.org/10.1017/S0047279423000703>
- HULCHANSKI, J. D. 1995. The concept of housing affordability: Six contemporary uses of the housing expenditure-to-income ratio. *Housing Studies*, 10, 4, 471-491
- LINHART, M., HÁNA, P., LEŠKO, J., MACHULA, L., MAREK, D. 2023. Property Index: Overview of European Residential Markets. Deloitte Czech Republic (Prague, Czechia).
- LO, D., MCCORD, M., SQUIRES, G. 2023. Regional spillover of housing (un)affordability: an empirical study on the residential housing markets for first-time buyers in the U.K. *Applied Economics*, 56, 35, 4251-4268, dostupné na <https://doi.org/10.1080/00036846.2023.2210825>
- MEEN, G., WHITEHEAD, C. 2020. *Understanding Affordability: The Economics of Housing Market*. Bristol (Bristol University Press)
- MEYFROIDT, A. 2017. Non-profit housing, a tool for metropolitan cohesion? The case of the Vienna–Bratislava region. *Urban Research & Practice*, 10, 4, 442-465
- MULLINER, E., MALIENE, V. 2015. An Analysis of Professional Perceptions of Criteria Contributing to Sustainable Housing Affordability. *Sustainability*, 7, 248-270, dostupné na <https://www.mdpi.com/2071-1050/7/1/248>
- RYCHTÁRIK, Š., LATTA, P. 2015. Hľadanie rovnovážnych cien bytov na Slovensku. *Slovenská štatistika a demografia*, 25, 4, 3-17
- SKABURSKIS, A. 2004. Decomposing Canada's Growing Housing Affordability Problem: Do City Differences Matter? *Urban Studies*, 41, 1, 117-149, dostupné na <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1080/0042098032000155713>
- SQUIRES, G., WEBBER, D. J. 2019. House price affordability, the global financial crisis and the (ir)relevance of mortgage rates. *Regional Studies, Regional Science*, 6, 1, 405-420, dostupné na <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21681376.2019.1643777>
- ŠVEDA, M., VÝBOŠŤOK, J. 2020. Dostupnosť bývania v prostredí extenzívnej suburbanizácie. In Šveda, M., Šuška, P. eds. *Suburbanizácia 2 : Sondy do premien zázemia Bratislavy*. Bratislava (Geografický ústav SAV), s. 27-50
- UN-HABITAT 2022. *Priorities 2022–2023: Adequate Housing, Cities and Climate Change, and Localising the Sustainable Development Goals*. *European Systemic Risk*, dostupné na <https://tinyurl.com/unhabitat-prior22-23>
- VÝBOŠŤOK, J., ŠTEFKOVIČOVÁ, P. 2023. Housing affordability, quality of life, and residential satisfaction in the Austrian cross-border suburban region of Bratislava, Slovakia. *Moravian Geographical Reports*, 31, 1, 2-13.
- WHITEHEAD, C., WILLIAMS, P. 2017. *Changes in The Regulation And Control Of Mortgage Markets And Access To Owner-Occupation Among Younger Households*. OECD Social, Employment and Migration Working Papers No. 196. Brussels, OECD.

Ďalšie informácie:

Novinové a internetové články

European Central Bank, Eurostat, Národná banka Slovenska, Štatistický úrad SR

<https://www.nehnuteľnosti.sk/magazin-o-byvani/>; <https://www.najomnebyvanie.info/>

<https://www.oecd.org/en/data/datasets/oecd-affordable-housing-database.html>

DUBCOVÁ, A., CHRASTINA, P., KRAMÁREKOVÁ, H. 2004. Vitajte vo svete geografickej olympiády. Bratislava: SKGO, IUVENTA, 60 s., dostupné na https://nivam.sk/wp-content/uploads/2025/03/2004_Vitajte-vo-svete-GO.pdf

RNDr. Katarína DANIELOVÁ, PhD.

Téma: Sú slovenské mestá bezbariérové?

Téma pešej bezbariérovosti v sídlach sa pomaly dostáva do pozornosti, avšak v porovnaní s inými problémami v mestách stále zostáva v úzadí. Mestá sú pritom sídlami s vysokou koncentráciou obyvateľstva, a to nielen bývajúceho, ale aj dochádzajúceho za prácou, vzdelaním, kultúrou, športom, turizmom alebo z iných dôvodov. Zároveň treba mať na pamäti, že sú to miesta pre všetkých ľudí – zdravých, ale aj tých, ktorí sú zdravotne znevýhodnení. Práve ľudia s obmedzenou schopnosťou pohybu, či už zo zdravotných alebo vekových dôvodov, majú často problémy sa plynulo po mestách pešo pohybovať, alebo sa dokonca na niektoré miesta dostať. Všetky aspekty rozvoja miest by mali prihliadať na potreby všetkých obyvateľov, aj zdravotne znevýhodnených, aby ich pohyb vo verejných priestoroch nebol obmedzovaný a neznižoval ich kvalitu života.

Cieľom práce je analyzovať bezbariérovosť vo vybranom slovenskom meste alebo väčšej vidieckej obci. Je vhodné zamerať sa na stav komunikácií pre plynulý peší pohyb (po chodníkoch/existencia chodníkov), prispôsobenie zastávok MHD, vstup do verejných budov (školy, zdravotnícke zariadenia, úrady, pošta, maloobchodné predajne...) z pohľadu pohybovo znevýhodnených osôb. Vhodné je aj porovnanie s inými mestami na Slovensku alebo v zahraničí.

Odporúčaná štruktúra práce:

- Abstrakt práce
- Čestné prehlásenie o originalite práce
- Úvod a cieľ práce
- Prehľad informačných zdrojov
- Metodika práce
- Úvod do problematiky – súčasťou by mala byť aj zmienka o inklúzii marginalizovaných (v tomto prípade pohybovo zdravotne alebo vekovo znevýhodnených skupín obyvateľstva)
- Teoretické aspekty bezbariérovosti
 - problémy pešieho pohybu po mestách (ohrozené skupiny obyvateľstva, najčastejšie problémy v mestách)
 - základné pojmy bezbariérovosti (definícia bezbariérovosti, význam a predpoklady bezbariérovosti, požiadavky na bezbariérovosť vo verejných priestranstvách)
- Bezbariérovosť vybraného mesta (časti mesta)
 - stručná účelová charakteristika vybraného mesta (poloha, obyvateľstvo, hospodárske zameranie)
 - vymedzenie mapovanej oblasti mesta
 - analýza (bez)bariérovosti mesta/oblasti mesta – zistené problematické zóny a miesta, zistené zóny a miesta, kde je pohyb bezproblémový
 - percepčia bezbariérovosti mesta – ako vnímajú občania a návštevníci mesto z hľadiska bezbariérovosti (rozhovory, dotazník)
- Záver
- Zoznam bibliografických odkazov
- Zoznam príloh
- Prílohy (tabuľky, grafy, mapy, obrázky, príp. iné ilustračné vyobrazenia)

INFORMAČNÉ ZDROJE:

- BADUNGODAGE, A., AMIRTHALINGAM, K. 2016. Importance of barrier free design in built-environment to empower physically disabled persons. *Sri Lanka Economic Journal*. 2-3
- DE DOMINICS, L. et al. 2023. Report on the quality of life in European cities, 2023. European Commission, 112 s., dostupné na https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/reports/qol2023/2023_quality_life_european_cities_en.pdf
- GAETE-REYES, M. 2015. Citizenship and the embodied practice of wheelchair use. *Geoforum*, 64, 351-361
- GLOBAL STREET DESIGN GUIDE 2016. (Všeobecný sprievodca projektovania ulíc), Global Designing Cities Initiative, Island Press, 396 s.
- LEHNING, A. 2011. City governments and aging in place: community design, transportation and housing innovation adoption. *The Gerontologist*. 52(3), 345-346
- LUACES, M. R., FISTEUS, J. A., et al. 2021. Accessible Routes Integrating Data from Multiple Sources. *Geo-Information*, 10(1), 7; dostupné na <https://doi.org/10.3390/ijgi10010007>
- LUIU, C., TIGHT, M. 2021. Travel difficulties and barriers during later life: Evidence from the National Travel Survey in England. *Journal of Transport Geography*, 91 (2021), 102973
- MATUŠKA, J. 2009. Bezbariérová doprava. Pardubice: Univerzita Pardubice, s. 196.
- OLESOVÁ, K. et al. 2022. Princípy a štandardy povrchov nástupišť MHD. In: *Manuál verejných priestorov, Všeobecné princípy*, Metropolitný inštitút Bratislavy, str. 22–29, dostupné na <https://mib.sk/manual-verejnych-priestorov/>
- OLIVER, M. 1990. The Individual and social models of disability. People with established locomotor disabilities in hospitals. Joint Workshop of the Living Options Group and the Research Unit of the Royal College of Physicians, 3-7.
- POTOMOVÁ, B. 2023. Bezbariérové navrhovanie. Pamiatkový úrad Slovenskej republiky, Bratislava, 21 s., dostupné na https://www.pamiatky.sk/fileadmin/documents/PAMIS/metodiky/B/11_Sucasne_poziadavky_na_vystavbu/Bezbarierove_navrhovanie.pdf
- RISSER, R., HAINDL, G., STÄHL, A. 2010. Barriers to senior citizens' outdoor mobility in Europe. *European Journal of Ageing*, 7(2010), 69-80
- STJERBORG, V. 2019. Accessibility for All in Public Transport and the Overlooked (Social) Dimension—A Case Study of Stockholm. *Sustainability*, 11(18), 4902 dostupné na <https://www.mdpi.com/2071-1050/11/18/4902>
- VYHLÁŠKA Č. 532/2002 Z.Z., Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie.
- WHO, 2011. Beyond the barriers: framing evidence on health system strengthening to improve the health of migrants experiencing poverty and social exclusion. WHO, 24. august 2017, 74s., dostupné na <https://www.who.int/publication-s/i/item/beyond-barriers-framing-evidence-on-health-system>
- ZDAŘILOVÁ, R. 2007. Bezbariérové užívanie stavieb - základní princípy prístupnosti (TP 1.4). In: Rada pro podporu rozvoje profese ČKAIT, Česká komora autorizovaných inženýru a techniku činných ve výstavbě, odsek 4,5.
- ZEILE, P. et al. 2011. Smart sensing as a planning support tool for barrier free planning. In *Proceedings of the 12th International Conference on Computers in Urban Planning and Urban Management (CUPUM2011)*. Lake Louise.

Ďalšie informácie:

Informačné zdroje konkrétnej časti Slovenska (odborná literatúra, webové stránky, články v dennej tlači a časopisoch)
 DUBCOVÁ, A., CHRASTINA, P., KRAMÁREKOVÁ, H. 2004. Vitajte vo svete geografickej olympiády. Bratislava: SKGO, IUVENTA, 60 s., dostupné na https://nivam.sk/wp-content/uploads/2025/03/2004_Vitajte-vo-svete-GO.pdf

RNDr. Martina ŠKODOVÁ, PhD.

Téma: Klíma na Slovensku sa mení, ako to zmení nás?

Zmena klímy je jedným z najväčších rizík súčasného sveta. Priame vedecké merania dokazujú, že po roku 1975 začala teplota na Zemi stúpať omnoho rýchlejšie, ako kedykoľvek predtým. V strednej Európe sa doteraz klíma oteplila o 2 °C v porovnaní s priemerným stavom v prvej polovici 20. storočia. Dôsledkami sú veľmi vážne dopady na prírodu i ľudskú spoločnosť.

Teoretická časť práce by mala byť zameraná na stručnú analýzu príčin globálneho otepľovania. Následne môžu byť opísané priame dôsledky klimatickej zmeny so zreteľom na Slovensko, ako sú napr. extrémne suché roky, zimné sucho, znižovanie hrúbky a dĺžky trvania snehovej pokrývky, výrazné zimné oteplenia, posun ročných období, ako aj nepriame dôsledky klimatickej zmeny, ako napr. vplyv na hospodárstvo, cestovný ruch, zdravotný stav obyvateľstva, rastliny a živočíchy a pod. Súčasťou teoretickej časti práce by tiež mala byť analýza súčasných možných riešení príčin (mitigácie) i dôsledkov (adaptácie) klimatickej zmeny. Autor/autorka môže uviesť príklady takýchto riešení na Slovensku.

Praktická časť práce by mala byť zameraná na zhodnotenie vybraného územia (napr. obce alebo jej časti) z hľadiska súčasného riešenia príčin a dôsledkov klimatickej zmeny, ako aj na návrh možných mitigačných a adaptačných opatrení. Súčasťou praktickej časti práce by mala byť fotodokumentácia súčasného stavu hodnoteného územia a mapa hodnoteného územia so zaznačenými navrhnutými opatreniami. Ak je to možné, niektoré z opatrení môže autor/autorka zrealizovať (napr. v prostredí školy, sídliska) a zhodnotiť ich efektívnosť.

Odporúčaná štruktúra práce:

- Abstrakt práce
- Čestné prehlásenie o originalite práce
- Úvod a cieľ práce
- Prehľad informačných zdrojov
- Metodika práce
- Zmeny klímy v minulosti a klimatická zmena v súčasnosti
- Príčiny klimatickej zmeny
- Globálne dôsledky klimatickej zmeny
- Dôsledky klimatickej zmeny na Slovensku
- Možnosti riešenia príčin a dôsledkov klimatickej zmeny
- Zhodnotenie vybraného územia z hľadiska súčasného riešenia príčin a dôsledkov klimatickej zmeny
- Návrh možných mitigačných a adaptačných opatrení vo vybranom území
- Diskusia - rôzne názory na ďalší vývoj a riešenie dôsledkov zmeny klímy na Slovensku
- Záver
- Zoznam bibliografických odkazov
- Zoznam príloh
- Prílohy (tabuľky, grafy, mapy, obrázky, príp. iné ilustračné vyobrazenia)

INFORMAČNÉ ZDROJE:

CHRENKOVÁ, M. a kol. 2024. Zmena klímy a rašeliniská. Bratislava: DAPHNE – Inštitút aplikovanej Ekológie, 60 s.

IVANEGOVI, B. 2020. Sprievodca neformálnou environmentálnou výchovou a vzdelávaním pre udržateľný rozvoj. Inšpirácie pre učiteľov a pracovníkov s mládežou. Bratislava: MŽP SR, 89 s.

ŠKODOVÁ, M. 2025. Klíma sa mení, zmeníme sa tiež? In Madleňák, T. a kol. Aktuálne problémy Európy. Banská Bystrica: FPV UMB. Dostupné na: AKTUÁLNE PROBLÉMY EURÓPY

Ďalšie informácie:

Články z denníkov a internetu

<https://faktyoklime.sk/>

<https://dennikn.sk/2844701/klimatolog-lapin-na-nicive-privalove-povodne-a-sucho-nie-sme-pripraveni-niektore-plodiny-sa-u-nas-v-buducnosti-neoplati-pestovat/>

<https://milanlapin.estranky.sk/>

<https://ourworldindata.org/co2-and-greenhouse-gas-emissions>

<https://www.getupandgoals.eu/component/k2/gug-climate-change>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52020PC0080>

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk

<https://discomap.eea.europa.eu/climatechange>

<https://climate.nasa.gov/evidence/>

<https://sita.sk/extremne-pocasio-zasiahlo-dve-tretiny-slovinska-nicive-povodne-sposobili-skody-za-miliony-eur-video/>

<https://ember-climate.org>

DUBCOVÁ, A., CHRASTINA, P., KRAMÁREKOVÁ, H. 2004. Vitajte vo svete geografickej olympiády. Bratislava: SKGO, IUVENTA, 60 s., dostupné na https://nivam.sk/wp-content/uploads/2025/03/2004_Vitajte-vo-svete-GO.pdf

Voľná téma:

Geografia zahraničných krajín alebo Slovenska, globálne a environmentálne problémy Zeme alebo ich prejavy na Slovensku

V tejto kategórii si účastníci Geografickej olympiády môžu zvoliť tému pre spracovanie písomnej práce aj sami. Práce majú byť pôvodné, samostatné a majú vychádzať z vlastného výskumu alebo štúdia odborných informačných zdrojov, pozorovania a pod. Okrem odborných informačných zdrojov k spracovaniu témy je možné využiť aj terénny výskum, dotazníky a fotodokumentáciu.

Kategória „Z“ Praktické testovanie bez písomnej práce

V kategórii „Z“ sa nevypracúva písomná práca. Zúčastníci o súťaženie v tejto kategórii Geografickej olympiády riešia okrem štandardných písomných testov aj osobitné písomné testy a praktické úlohy, a to od úrovne školských kôl, cez krajské až po celoštátne kolo. Viac informácií na <https://nivam.sk/olympiady-a-sutaze/geograficka-olympiada/> alebo na www.regionalnageografia.sk v sekcii Geografická olympiáda.

GEOGRAFICKÁ OLYMPIÁDA 54. ROČNÍK

Témy písomných prác v školskom roku 2025/2026

Autori: RNDr. Katarína Danielová, PhD.
RNDr. Alena Gessert, PhD.
doc. RNDr. Daniel Gurňák, PhD.

RNDr. Martina Škodová, PhD.
Mgr. Ján Výboštok, PhD.

Recenzia: RNDr. Hilda Kramáreková, PhD.

Slovenská komisia Geografickej olympiády
Zostavil: doc. RNDr. Daniel Gurňák, PhD.
Vydal: Národný inštitút vzdelávania a mládeže, 2025
Vydané s finančnou podporou MŠVVaM SR
<https://nivam.sk/olympiady-a-sutaze/geograficka-olympiada/>